

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

**за изменение и допълнение на Закона за Държавна
агенция „Национална сигурност“**

(Обн., ДВ, бр. 109 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 69 и 94 от
2008 г., бр. 22, 35, 42, 82
и 93 от 2009 г., бр. 16, 80 и 97 от 2010 г., бр. 9 и 100 от
2011 г., бр. 38 от 2012 г.,
бр. 15, 30, 52, 65 и 71 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г. и
бр.14, 24 и 61 от 2015 г.)

§ 1. Създава се чл. 11а:

„Чл. 11а. (1) В Държавна агенция „Национална сигурност“ се създава Национално звено за получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух, наричано по-нататък „Националното звено“.

(2) Организацията на дейността на Националното звено се урежда в Правилника за прилагане на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“.

§ 2. В глава трета, раздел II се създава чл. 17а:

„Чл. 17а. Националното звено за получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух, се ръководи от служител на Държавна агенция „Национална сигурност“, оправомощен със заповед на председателя на агенцията.“

§ 3. В глава пета се създава чл. 39а:

„Чл. 39а. При обработването по реда на глава шеста „а“ на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух, не се прилагат чл. 34, ал. 2, т. 3 и 4 и ал. 6.“

§ 4. Създава се глава шеста „а“:

„Глава шеста „а“

ДЕЙНОСТ ПО ПОЛУЧАВАНЕ И ОБРАБОТВАНЕ НА РЕЗЕРВАЦИОННИ ДАННИ НА ПЪТНИЦИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ПРЕВОЗВАНИ ПО ВЪЗДУХ

Чл. 42а. (1) Националното звено по чл. 11а получава и обработва резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух.

(2) Получените данни по ал. 1 се обработват само за целите на предотвратяването, разкриването, разследването и наказателното преследване на престъпления по чл. 95-105, чл. 108а, чл. 109, чл. 115, чл. 116, чл. 128, чл. 131, чл. 142, чл. 142а, чл. 143, ал. 2, чл. 143а, чл. 144, ал. 3, чл. 152, чл. 155, ал. 5, т. 1, чл. 156, ал. 2 и 3, чл. 158а, чл. 159, ал. 4 и 5, чл. 159а - 159г, чл. 162, ал. 3, чл. 172а, чл. 199, ал. 1, т. 3 и 5, чл. 208, ал. 5, чл. 213а, ал. 2, т. 5, чл. 214, ал. 2, чл. 216, ал. 5, чл. 235, ал. 4, чл. 242, ал. 1, букви „б“, „в“, „г“, „ж“ и „з“, ал. 2 и 3, чл. 243 - 244а, чл. 253 - 254б, чл. 256, ал. 2, чл. 278а, ал. 3, чл. 280, чл. 301-305, чл. 307, чл. 308, ал. 2 и 3, чл. 319а, ал. 4, чл. 321, чл. 330, чл. 337, чл. 339, чл. 352, чл. 353а - 353в, чл. 354а и чл. 354в, ал. 2 от Наказателния кодекс.

(3) Данните по чл. 42б, ал. 2, т. 18 се обработват и за целите на граничния контрол съгласно Директива 2004/82/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно задължението на превозвачите да съобщават данни на пътниците.

Чл. 42б. (1) Въздушните превозвачи са длъжни за своя сметка, самостоятелно или чрез упълномощен доставчик на услуги, да предават на Националното звено резервационни данни за пътниците за всички полети до, във или от Република България.

(2) Резервационните данни по ал. 1 включват:

1. първоначален код на досието на пътника;
2. дата на резервация/издаване на билета;
3. планирана/планирани дата/дати на пътуването;
4. имена на пътника, дата на раждане;
5. адрес и координати за връзка (телефонен номер, електронен адрес);
6. информация относно плащането, включително адрес за издаване на фактура;
7. данни за пълния маршрут на предвиденото пътуване;
8. информация за често (редовно) пътуващ пътник;

9. пътническа агенция или пътнически агент;
10. пътнически статус на пътника, включително потвърждения, регистрационен статус, информация за неявяване на пътник за полет или за пътник без резервация, купуващ си билет в последния момент;
11. индикации за разделяне на досието на пътника;
12. общи забележки (налична информация за непридружавани лица под 18-годишна възраст – име, пол, възраст, говорим език, име и данни за контакт с настойник при заминаване и пристигане, агент при заминаване и пристигане и др.);
13. данни от самолетния билет (номер, дата на издаване, едностранен билет, тарифа);
14. номер на мястото в самолета;
15. информация относно споделянето на кодове;
16. пълна информация за багажа;
17. брой и други имена на пътници, които фигурират в досието на пътника;
18. всички събрани предварителни данни за пътниците (вид и номер на документа, националност, държава на издаване, дата на валидност, фамилно име, собствено име, пол, дата на раждане, въздушен превозвач, номер на полета, дата на отпътуване, дата на пристигане, място на отпътуване, място на пристигане, време на отпътуване, време на пристигане, както и общия брой превозвани пътници), както и когато не се съхраняват като част от резервационните данни за пътниците;
19. пълна история на промените в данните по т. 1-18.

(3) Въздушните превозвачи информират пътниците за предаването на данните по ал. 2 на Националното звено в съответствие с чл. 19, ал. 1 от Закона за защита на личните данни.

Чл. 42в. (1) Въздушните превозвачи предават данните по чл. 42б, ал. 1 към базата данни на Националното звено по електронен път, като използват протоколите и поддържаните формати, одобрени от Международната организация за гражданско въздухоплаване, или при невъзможност – по всеки съгласуван между въздушния превозвач и агенцията начин, гарантиращ защита на данните.

(2) Данните по чл. 42б, ал. 1 се предават на Националното звено такива, каквито са постъпили при въздушните превозвачи.

(3) Обработването на резервационните данни на пътниците се извършва чрез автоматични и неавтоматични средства при спазване на Закона за защита на личните данни и на международните договори, по които Република България е страна.

(4) При получаване на данни, различни от посочените в чл. 42б,

ал. 2, включително данни по смисъла на чл. 5 от Закона за защита на личните данни, Националното звено ги заличава незабавно.

Чл. 42г. (1) Резервационните данни на пътниците се предават на Националното звено 48 часа преди обявеното време за излитане и непосредствено преди полета.

(2) При наличие на данни за непосредствена заплаха от извършване на престъпление по чл. 42а, ал. 2, по искане и в срокове, определени от Националното звено, въздушните превозвачи предават резервационните данни на пътниците.

Чл. 42д. (1) Националното звено може да съпоставя данните по чл. 42б, ал. 1 с данни, съдържащи се в информационни фондове на Държавна агенция „Национална сигурност“, Министерството на вътрешните работи и Агенция „Митници“ към министъра на финансите, и да обработва получените резултати.

(2) Информационните фондове по ал. 1 се определят в съвместна заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и съответния ведомствен ръководител.

(3) Редът за достъп до информационни фондове на Министерството на вътрешните работи се урежда в инструкцията по чл. 31, ал. 3.

(4) Редът за достъп до информационни фондове на Агенция „Митници“ се урежда в съвместна инструкция на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и на директора на Агенция „Митници“.

(5) Решението на компетентните органи за предприемане на мерки спрямо конкретно лице, които може да имат правни или други съществени последици за него, не може да се основава единствено на резултата от автоматизираното обработване на резервационни данни на пътниците. Всяко съвпадение вследствие на автоматизирано обработване на резервационни данни се преглежда поотделно по неавтоматизиран начин.

Чл. 42е. (1) Националното звено предоставя незабавно данните по чл. 42б, ал. 2, т. 18 на Главна дирекция „Гранична полиция“ на Министерството на вътрешните работи.

(2) При съвпадения по предварително определени критерии Националното звено предоставя незабавно данните по чл. 42б, ал. 1 и резултатите от тяхното обработване на следните структури съобразно тяхната компетентност:

1. Националният контртерористичен център;
2. Агенция „Митници“ към министъра на финансите;
3. Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ на Министерството на вътрешните работи;
4. Главна дирекция „Гранична полиция“ на Министерството на вътрешните работи.

(3) Методиката за определяне на критериите и редът за предоставяне на данните на Националния контратерористичен център се уреждат с инструкцията на председателя на ДАНС, съгласувана с ръководителите на представените в Центъра ведомства, при спазване на принципа „необходимост да се знае“.

(4) Методиката за определяне на критериите и редът за предоставяне на данните на структурите по ал. 2, т. 2-4 се уреждат със съвместна инструкция на председателя на ДАНС и на съответния ведомствен ръководител при спазване на принципа „необходимост да се знае“.

Чл. 42ж. (1) Данни по чл. 42б, ал. 2 и резултати от тяхното обработване могат да бъдат предоставяни и на следните структури съобразно тяхната компетентност:

1. органите на досъдебното производство и съда;
2. Националната разузнавателна служба;
3. Агенция „Митници“ към министъра на финансите;
4. Главна дирекция „Национална полиция“ на Министерството на вътрешните работи;
5. Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ на Министерството на вътрешните работи;
6. Дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ на Министерството на вътрешните работи;
7. специализираните и териториалните дирекции на Държавна агенция „Национална сигурност“.

(2) Данни по ал. 1 и резултати от тяхното обработване се предоставят след мотивирано писмено запитване до Националното звено за всеки конкретен случай, при спазване на принципа „необходимост да се знае“.

(3) Запитването по ал. 2 съдържа информация относно периода от време, конкретните данни по чл. 42б, ал. 2 и/или резултати от тяхното обработване, вида престъпление по чл. 42а, ал. 2, правното основание и срока, в който желаят да получат данните.

(4) Запитването по ал. 2 се подписва от ръководителя на съответната структура по ал. 1 или от оправомощено от него длъжностно лице и се изпраща по електронен път или на хартиен носител до Националното звено.

(5) В случай на непосредствена заплаха за осъществяване на престъпление по чл. 42а, ал. 2 запитването може да бъде отправено и устно от лицето по ал. 4. В срок до 24 часа запитването се предоставя и в писмена форма по реда на ал. 4.

(6) При невъзможност данни по чл. 42б, ал. 2 или резултати от тяхното обработване да бъдат предоставени в посочения в запитването срок, Националното звено уведомява органа по ал. 1 незабавно.

(7) Националното звено не изпълнява запитването на съответния компетентен орган, ако не са изпълнени всички изисквания по ал. 3. В тези случаи Националното звено уведомява писмено или по електронен път органа по ал. 1, като посочва мотивите за неизпълнение на запитването.

Чл. 42з. (1) След изтичане на три месеца от предаването на резервационните данни на пътниците от въздушните превозвачи Националното звено деперсонализира чрез маскиране данните по чл. 42б, ал. 2, т. 4, 5, 6, 8, 12, 17 и 18.

(2) Резервационните данни на пътниците се съхраняват от Националното звено за срок пет години от датата на тяхното получаване.

(3) В рамките на срока за съхранение по ал. 2 разкриване на пълните данни по ал. 1 може да се направи по писмено искане на ръководителите на органите по чл. 42е и 42ж - в случаите на конкретна и реална заплаха от извършване на престъпление по чл. 42а, ал. 2 или за нуждите на конкретно разследване.

(4) След изтичане на срока по ал. 2 резервационните данни на пътниците се заличават. Заличаването се отнася и до съответните резервни копия и архиви.

Чл. 42и. (1) Органите по чл. 42е и 42ж съхраняват получените данни по чл. 42б, ал. 2 за срок 5 години от датата на тяхното получаване в Националното звено, освен в случаите, в които специален закон урежда друго.

(2) Данните по чл. 42б, ал. 2, т. 18, получени по реда на чл. 42е, ал. 1, се заличават от компетентните органи на Главна дирекция „Гранична полиция“ в срок до 24 часа от получаването им, освен когато те са необходими за упражняване на правомощията им по закон.

Чл. 42к. Въздушните превозвачи, превозвачи до и от територията на Република България пътници, заличават предоставените лични данни по чл. 42б, ал. 2, т. 18 в срок 24 часа от пристигането на транспортното средство на територията на страната.

Чл. 42л. Държавна агенция „Национална сигурност“ води регистър на получените данни по чл. 42б, ал. 2, на предоставените данни, на заличаването им, осъществения достъп и на писмените запитвания на органите по чл. 42е и 42ж.

Чл. 42м. (1) Националното звено може да предоставя резервационни данни на пътниците и/или резултати от тяхното обработване и на компетентни органи на други държави само когато са налице едновременно следните условия:

1. това е необходимо за предотвратяването, разкриването, разследването и наказателното преследване на престъпленията по чл. 42а, ал. 2;

2. получателят е компетентен да осъществява дейности по т. 1;

3. получателят осигурява адекватно ниво на защита за планираното обработване на данни.

(2) Преценката на адекватността на нивото на защита на личните данни се извършва от Комисията за защита на личните данни в съответствие със Закона за защита на личните данни.

(3) Предоставянето на резервационни данни на пътниците и/или резултати от тяхното обработване в държава – членка на Европейския съюз, както и в друга държава – членка на Европейското икономическо пространство, се извършва свободно при спазване на ал. 1, т. 1 и 2.

Чл. 42н. (1) Упражняването на правата на физическите лица във връзка с обработването на данни по чл. 42б, ал. 1, отнасящи се до тях, от Националното звено и от компетентните органи по чл. 42е и 42ж се извършва при условията и по реда на този закон и на Закона за защита на личните данни.

(2) Резервационните данни на пътниците се обработват от Националното звено и от компетентните органи по чл. 42е и 42ж в съответствие с изискванията на Закона за защита на личните данни и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Чл. 42о. (1) Контролът по защитата на правата на физическите лица при обработване на данни по чл. 42б, ал. 1, отнасящи се до тях, и при осъществяване на достъп до тези данни се упражнява от Комисията за защита на личните данни.

(2) Извън случаите по ал. 1 контролът по изпълнение на задълженията на въздушните превозвачи по тази глава се осъществява от Националното звено.”

§ 5. В чл. 43, ал. 1 т. 1 се изменя така:

„1. държавните служители по този закон;”.

§ 6. В чл. 54, ал. 2 изречение второ се изменя така:

„Срокът за провеждане на конкурса е до три месеца и може да бъде удължен до шест месеца общо.”

§ 7. Създава се чл. 65а:

„Чл. 65а (1) Държавен служител може да бъде временно назначен на по-висока вакантна длъжност в друго структурно звено в агенцията до назначаване на титуляр на длъжността.

(2) Временното назначаване се извършва със съгласието на служителя или в случаите на мотивирана служебна необходимост.

(3) Назначаването по ал. 1 се извършва със заповед на органа по назначаване след изготвено мотивирано предложение до него по ред, определен със заповед на председателя на агенцията.

(4) Временното назначаване е за срок до една година с възможност за еднократно удължаване на срока с още една година.

(5) За срока на временното назначаване държавният служител получава месечно възнаграждение в минималния размер на основното месечно възнаграждение за ранга и степента на по-високата длъжност."

§ 8. В чл. 88, ал. 2, т. 1 съюзът „и“ след думата „председателя“ се заменя със запетая и след думите „заместник-председателите“ се поставя запетая и се добавя „административния секретар“.

§ 9. В чл. 91, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 9:

„9. тежки нарушения на Етичния кодекс за поведение на държавните служители в Държавна агенция „Национална сигурност“, уронващи престижа на агенцията;“.

2. Създават се т. 10 и 11:

„10. явяване на работа в състояние, което не позволява да се изпълняват служебните задължения, причинено от употреба на алкохол или други упойващи вещества, установено по ред, определен със заповед на председателя на агенцията;

11. употреба на наркотични вещества, установена по ред, определен със заповед на председателя на агенцията;“.

3. Досегашната т. 9 става т. 12.

§ 10. В чл. 110, ал. 1, т. 7, буква „г“ след думите „класифицирана информация“ се поставя запетая и се добавя „или отказ на държавния служител да подаде документи за поредно проучване по реда на Закона за защита на класифицираната информация“.

§ 11. В чл. 117 се създава ал. 9:

„(9) При определяне на обезщетението по ал. 1-3 се приспадат толкова брутни месечни възнаграждения, колкото са изплатени за прослужени години по специални закони преди постъпване на служба в Държавна агенция „Национална сигурност.“

§ 12. Създава се чл. 134а:

„Чл. 134а. (1) Въздушен превозвач, който не предостави на Националното звено данните по чл. 42б, ал. 2, т. 1-17 и т. 19, се наказва с глоба, съответно с имуществена санкция в размер от 3000 до 10 000 лв.

(2) Въздушен превозвач, който не изпълни задължението си по чл. 42в, ал. 2, се наказва с глоба, съответно с имуществена санкция в размер от 3000 до 8000 лв.

(3) Въздушен превозвач, който не предостави на Националното звено данните по чл. 42б, ал. 2, т. 18, се наказва с глоба, съответно с имуществена санкция в размер от 6000 до 10 000 лв.

(4) Наказанието по ал. 3 се налага и на въздушен превозвач, който предостави непълни или неточни данни по чл. 42б, ал. 2, т. 18.

(5) Въздушен превозвач, който предостави на Националното звено данните по чл. 42б, ал. 2 след изтичане на сроковете, посочени в чл. 42г, се наказва с глоба, съответно с имуществена санкция в размер от 3000 до 8000 лв.

(6) Въздушен превозвач, който предостави на Националното звено данните по чл. 42б, ал. 2 във формати или по начини, различни от посочените в чл. 42в, ал. 1, се наказва с глоба, съответно с имуществена санкция в размер от 3000 до 8000 лв.

(7) В случаите, когато за нарушение по глава шеста „а“ не е предвидено друго наказание, на въздушния превозвач се налага глоба, съответно имуществена санкция в размер от 2000 до 6000 лв.

(8) Когато нарушенията по ал. 1-6 са извършени повторно, на въздушния превозвач се налага глоба, съответно имуществена санкция в двоен размер.”

§ 13. В чл. 135 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думите „Наказателните постановления“ се добавя „за нарушения по чл. 133 и 134“, а след думите „председателя на агенцията“ се добавя „или оправомощено от него длъжностно лице“.

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) Наказателните постановления за нарушения по чл. 134а се издават от председателя на агенцията, от оправомощено от него длъжностно лице или от ръководителя на Националното звено - в случай на оправомощаване.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 14. В § 1 от Допълнителната разпоредба се създават т. 10, 11, 12 и 13:

„10. „Обработване на данни за лица, превозвани по въздух“ е всяко действие или съвкупност от действия, извършени с автоматични или с други средства, като събиране, записване, организиране, съхраняване, адаптиране или изменение, възстановяване, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване, предоставяне, актуализиране или комбиниране, блокиране, заличаване или унищожаване.

11. „Непосредствено преди полета“ е времето, след като пътниците са се качили на самолета в подготовка за излитане и вече няма възможност за качване или слизане.

12. „Деперсонализиране чрез маскиране на данните“ е действие по скриване на част от елементите на данните, без те да се заличават.

13. „Въздушен превозвач“ е лице, което извършва професионални превози на пътници по въздушен път.“

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 15. Този закон въвежда изискванията на Директива 2004/82/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно задължението на превозвачите да съобщават данни на пътниците.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 16. Министерският съвет в тримесечен срок от влизането в сила на този закон урежда отношенията във връзка с организацията на работа на Националното звено за получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух.

§ 17. Председателят на Държавна агенция „Национална сигурност“ и министърът на вътрешните работи в двумесечен срок от влизането в сила на този закон уреждат реда за достъп на Националното звено за получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух, до информационни фондове на Министерството на вътрешните работи в инструкцията по чл. 31, ал. 3.

§ 18. Председателят на Държавна агенция „Национална сигурност“, министърът на вътрешните работи и директорът на Агенция „Митници“ в двумесечен срок от влизането в сила на този закон издават инструкциите по чл. 42д, ал. 4 и чл. 42е, ал. 4.

§ 19. В Закона за гражданското въздухоплаване (обн., ДВ, бр. 94 от 1972 г.; изм. и доп., бр. 30 от 1990 г., бр. 16 от 1997 г., бр. 85 от 1998 г., бр. 12 от 2000 г., бр. 34 и 111 от 2001 г., бр. 52 и 70 от 2004 г., бр. 88 и 102 от 2005 г., бр. 30, 36, 37, 105 и 108 от 2006 г., бр. 10, 41 и 109 от 2007 г., бр. 36, 66 и 67 от 2008 г., бр. 35, 47, 82 и 102 от 2009 г., бр. 63, 73 и 94 от 2010 г., бр. 41, 81 и 99 от 2011 г. бр. 38, 60 и 82 от 2012 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 12, 53 и 98 от 2014 г. и бр. 28 от 2015 г.) се правят следните допълнения:

1. Създава се чл. 64в:

„Чл. 64в. Всички въздушни превозвачи са длъжни да предават резервационни данни на пътниците, които превозват до,

във и от територията на Република България, на Националното звено за получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух, при условия и по ред, определени със закон.”

2. В § 3 от Допълнителните разпоредби се създава т. 72:

„72. „Резервационни данни на пътниците” са запис на изискванията за пътуването на всеки пътник, в който се съдържа цялата информация, необходима за обработване и контролиране на резервацията от въздушните превозвачи, извършващи резервацията, и от участващите въздушни превозвачи, за всяко пътуване, резервирано от пътник или от негово име, без значение дали данните се съдържат в системи за резервация, системи за контрол на излитанията или в сходни системи със същите функционални възможности.”

§ 20. В Закона за чужденците в Република България (обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 70 от 1999 г., бр. 42 и 112 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 37 и 103 от 2003 г., бр. 37 и 70 от 2004 г., бр. 11, 63 и 88 от 2005 г., бр. 30 и 82 от 2006 г., бр. 11, 29, 52, 63 и 109 от 2007 г., бр. 13, 26, 28 и 69 от 2008 г., бр. 12, 32, 36, 74, 82, 93 и 103 от 2009 г., бр. 73 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г., бр. 21 и 44 от 2012 г., бр. 16, 23, 52, 68, 70 и 108 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г. и бр. 14 от 2015 г.) се правят следните изменения:

1. Член 20а се отменя.
2. Член 51а се отменя.

Законът е приет от 43-ото Народно събрание на 2015 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“

През 2013 г. стартира Проект „Създаване на Национално звено за събиране и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България“, осъществяван с финансовата подкрепа на Специфична програма „Превенция и борба с престъпността“ на Европейската комисия.

Бенефициент по проекта е Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС). В проекта се предвижда Националното звено да бъде изградено като част от структурата на Държавна агенция „Национална сигурност“.

Резервационните данни на пътниците (PNR данни) представляват информация, предоставена от пътниците и събирана и съхранявана от въздушните превозвачи. Те включват информация, като дата на резервация/издаване на билета, планирана (и) дата (и) на пътуването, имена на пътника, дата на раждане, адрес и координати за връзка, информация относно плащането, данни за пълния маршрут на предвиденото пътуване, пътническа агенция или пътнически агент, данни от самолетния билет, всички събрани предварителни данни за пътниците (API данни) и др.

Използването на информацията за пътниците, събирана от авиопревозвачите, е важен инструмент за осъществяване на превенция, установяване и разследване на престъпления и наказателно преследване на извършителите. Анализът на резервационните данни на пътниците (Passenger Name Record – PNR) подпомага идентификацията на високорискови пътници, непознати до момента на компетентните органи, в контекста на борбата с тероризма, трафика на наркотици, трафика на хора, сексуалната експлоатация на деца и други тежки престъпления.

През последното десетилетие в Европейския съюз (ЕС) и в други части на света се увеличава тежката и организираната престъпност. В същото време терористи и терористични организации съществуват както на територията на ЕС, така и извън границите му.

Терористичните атаки в Съединените щати през 2001 г., неуспешният терористичен опит през август 2006 г. за взривяване на няколко самолета от Великобритания за САЩ и опитът за терористичен акт на борда на самолет от Амстердам за Детройт през декември 2009 г. показаха възможностите на терористите да организират атаки срещу международни полети в която и да е държава. Сериозната загриженост за световната сигурност, предизвикана от бруталното насилие, упражнявано от терористичната организация „Ислямска държава“, предизвика

Организацията на обединените нации да препоръча през 2014 г. на държавите да променят наказателното си законодателство¹.

Терористичната заплаха, която произлиза от джихадистите от Европа, присъединяващи се към „Ислямската държава“, расте постоянно. Те пътуват свободно от държавите членки, в които живеят, през територията на ЕС, за да се влеят в терористичната организация, да участват в подготовката и в осъществяването на терористични нападения, също както джихадистите от други подобни терористични групи. Тяхното участие в насилствени действия в Сирия и Ирак несъмнено увеличава интензитета, продължителността и ожесточеността на конфликта. Тези граждани на ЕС представляват и сериозна заплаха за държавите си на произход, за държавите, през които те пътуват към зоните на конфликт, а също и за държавите, през които те се завръщат обратно.

Всички анализи и оценки недвусмислено сочат, че действията на организираната престъпност включват най-често международни пътувания, обикновено насочени към трафик на хора, наркотици или други незаконни стоки, а тероризмът има подчертано трансграничен характер и маршрутите на терористите преминават множество национални граници.

Ефективният, ефикасен и своевременен отговор на тези сериозни предизвикателства изиска адекватен, систематичен и проактивен подход. Анализът на резервационните данни за пътниците е изключително важен инструмент за идентифицирането на лица, подготвящи и извършващи тежки трансгранични престъпления и терористични посегателства. Този инструмент вече успешно се използва в различна степен от службите за сигурност и правоприлагащите органи на множество държави по света.

Към момента на ниво Европейски съюз е в ход диалог по създаване национални PNR звена и европейска PNR система. Предложението на ЕС за Директива за събиране и обработване на резервационни данни за пътниците е част от мащабната програма за осигуряване на по-добра защита на европейските граждани от заплахи срещу тяхната сигурност.

Регламентирането на получаването и обработването на резервационни данни за пътниците (PNR) е актуална необходимост не само с оглед предприемането на мерки от държавите – членки на ЕС, и НАТО за противодействие на международния тероризъм и други тежки престъпления, но и за охрана на границите.

Въпреки липсата на правна уредба ЕС е подписал споразумения със Съединените американски щати, Канада и Австралия за предоставянето на резервационни данни на пътниците.

На 23 март 2015 г. във Вашингтон, Съединените американски щати, е подписано и Споразумение между правителството на Република България и правителството на Съединените американски щати относно обмен на информация за пътниците.

¹ Резолюция на Съвета за сигурност на ООН 2178 от 24 септември 2014 г.

С проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (ЗИДЗДАНС) се създава национална правна уредба на получаването и обработването на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух.

Законопроектът урежда:

- създаването на Национално звено за получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух, и статута на неговия ръководител;

- дейността по получаване и обработване на резервационни данни от Националното звено;

- административно-наказателните разпоредби за неизпълнение на задълженията по новата глава шеста „а“ „Дейност по получаване и обработване на резервационни данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух“;

- дефиниции на въведените нови понятия;

- промените, които следва да се извършат в други нормативни актове с оглед на измененията в ЗДАНС;

- други промени с оглед на дейността на ДАНС.

Законопроектът предвижда Националното звено да се създаде в ДАНС и да се ръководи от служител, оправомощен със заповед на председателя на Агенцията.

Организацията на дейността на Националното звено ще се урежда в отделна глава в Правилника за прилагане на ЗДАНС.

Предвижда се данните да се предават на Националното звено от въздушните превозвачи или от упълномощен от тях доставчик на услуги.

Дадена е дефиниция на PNR данни и са изброени видовете данни.

Уредени са целите, за които могат да се обработват данните – предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на тероризъм и на други тежки изрично изброени престъпления, а по отношение на API данните, които са част от PNR данните – и за целите на граничния контрол.

Въведени са сроковете, в които данните следва да се предават от въздушните превозвачи на Националното звено – 48 часа преди обявеното време за излитане и непосредствено преди полета.

Изброени са органите, имащи право да получават PNR данни и резултати от тяхното обработване – Националният контратерористичен център, Агенция „Митници“ към министъра на финансите, Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“, Главна дирекция „Гранична полиция“, Главна дирекция „Национална полиция“ и дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ на Министерството на вътрешните работи (МВР), специализираните и териториалните дирекции на ДАНС, органите на досъдебното производство и съдът.

Уредени са два начина за предоставяне на данните от Националното звено на компетентните органи:

- незабавно – при съвпадение по предварително определени критерии;

- след запитване до Националното звено.

По отношение на АРІ данните е предвидено същите да се предоставят незабавно на органите на Главна дирекция „Гранична полиция“ на МВР за целите на граничния контрол.

Предвидени са срокове за съхранение на данните – 5 години от тяхното получаване – за PNR данните, а по отношение на АРІ данните, получавани от ГД „ГП“ – МВР – 24 часа от получаването им, освен ако не са необходими за упражняване на правомощията на Главна дирекция „Гранична полиция“ по закон.

Предвидено е задължение Националното звено да деперсонализира чрез маскиране получените лични данни в 3-месечен срок от получаването им, като деперсонализирани данни могат да се предоставят на компетентните органи при наличието на определени предпоставки.

Предвидени са разпоредби, уреждащи защитата на личните данни:

- забранено е обработването на чувствителни данни, като при получаване на такива същите се заличават;

- пътниците се уведомяват за обработването на личните им данни;

- води се регистър по Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) ;

- направени са препратки към ЗЗЛД на съответните места;

- предвижда се контрол от Комисията за защита на личните данни.

Предвидени са наказания за въздушните превозвачи при неизпълнението на задълженията им по закона, а именно – за непредоставяне на данните или за частичното им предоставяне; за предоставянето им в срок, по начин или във формат, различен от предвидения.

Предвижда се наказателните постановления да се издават от председателя на ДАНС, от оправомощено от него длъжностно лице или от ръководителя на Националното звено – в случай на оправомощаване.

С оглед обстоятелството, че АРІ данните са част от PNR данните, са въведени изискванията на Директива 2004/82/ЕО на Съвета относно задължението на авиопревозвачите да съобщават данни на пътниците, като е предвидена отмяна на съответните текстове в Закона за чужденците в Република България, който уреждаше обработването на АРІ данните.

Предложени са промени и в Закона за гражданското въздухоплаване, с които се предвижда задължението на

въздушните превозвачи да събират и предават резервационни данни на пътниците и се дава легална дефиниция на тези данни.

Предвид обстоятелството, че новата уредба се създава чрез изменения в Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (устройственият закон на агенцията), в законопроекта са включени и други разпоредби (извън тези за резервационните данни на пътниците), усъвършенстващи регламента на дейността на агенцията и статута на нейните служители.

С промените в Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ се прецизират разпоредбите относно конкурсите за назначаване на държавна служба в ДАНС, статутът на държавните служители и дисциплинарните нарушения, извършвани от служителите.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Томислав Дончев)